

Методичні вказівки
для самостійної та індивідуальної роботи студентів
з дисципліни «Митна справа»
для студентів денної форми навчання
спеціальності 073 «Менеджмент»

Міністерство освіти і науки України
Вінницький національний технічний університет

Методичні вказівки
для самостійної та індивідуальної роботи студентів
з дисципліни «Митна справа»
для студентів денної форми навчання
спеціальності 073 «Менеджмент»

Вінниця
ВНТУ
2018

Рекомендовано до друку Методичною радою Вінницького національного технічного університету Міністерства освіти і науки України (протокол № 1 від 20.09.2018 р.)

Рецензенти:

О. Й. Лесько, кандидат економічних наук, доцент

Т. М. Білоконь, кандидат економічних наук, доцент

Методичні вказівки до самостійної та індивідуальної роботи студентів з дисципліни «Митна справа» для студентів денної форми навчання спеціальності 073 «Менеджмент» / Укладач А. В. Вітюк. – Вінниця : ВНТУ, 2018. – 34 с.

У методичних вказівках визначається мета та завдання курсу «Митна справа», наводяться програмні питання, методичні вказівки щодо кожної теми відповідно до програми, розроблено завдання до індивідуальної роботи студентів. Для полегшення самостійного вивчення дисципліни наводиться список рекомендованої літератури.

Призначений для студентів економічних спеціальностей денної та заочної форми навчання.

ЗМІСТ

Загальні положення.....	4
Тема 1 Становлення та розвиток митної справи в Україні.....	5
Тема 2 Особливості митного оформлення та декларування товарів.....	10
Тема 3 Митний контроль.....	12
Тема 4 Митні режими та їх особливості.....	15
Тема 5 Особливості переміщення й пропуск товарів та транспортних засобів через митний кордон України.....	17
Тема 6 Митно-тарифне регулювання ЗЕД.....	19
Тема 7 Нетарифне регулювання ЗЕД.....	22
Тема 8 Валютне законодавство та валютний контроль.....	25
Тема 9 Порушення митних правил та відповідальність за їх порушення.....	27
Задачі для самостійного розв'язання.....	29
Список рекомендованої літератури.....	32

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Митна справа – навчальна дисципліна яка вивчається у низці вузів в системі учбових закладів України в якості учбового курсу. В курсі вивчаються питання стосовно митної справи як сукупності норм, які регулюють суспільні відносини у сфері митної справи.

Головна мета цієї навчальної дисципліни полягає у дослідженні системи функціонування суб'єктів господарської діяльності у сфері зовнішньоекономічних відносин, вивченні основних законів та закономірностей функціонування митно-тарифних відносин, аналізі функціонування тарифної системи регулювання експортно-імпортних операцій. Вивчаючи систему митно-тарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, студент ознайомлюється з основними нормативно-правовими засадами функціонування підприємств у сфері митно-тарифних відносин, специфікою митного регулювання при здійсненні експортно-імпортних операцій, методами нетарифного регулювання експортної та імпортної політики країни. Отримані знання щодо особливостей функціонування митно-тарифних відносин в різних країнах надають можливість виробити найбільш оптимальну стратегію виходу на зовнішній ринок.

В методичних вказівках на основі головних законодавчих актів, які регулюють митно-тарифні відносини, запропоновано дослідження низки проблем, пов'язаних із функціонуванням митної системи в Україні: причини та передумови розвитку митно-тарифних відносин, аналіз системи регулювання цього виду взаємовідносин, характеристику тарифного інструментарію регулювання відносин у сфері зовнішньої торгівлі, проаналізовано сутність та основні складові митно-тарифної політики країни. Теоретичний матеріал супроводжується практичними рекомендаціями, прикладами та творчими завданнями.

Методичні вказівки з дисципліни «Митна справа» підготовані відповідно до програми цієї навчальної дисципліни рекомендованої Міністерством освіти і науки України при підготовці фахівців у сфері менеджменту, маркетингу та економіки. Його зміст відтворює специфіку функціонування митно-тарифної системи регулювання зовнішньоекономічних відносин в Україні.

Тема 1 Становлення та розвиток митної справи в Україні

1.1 Історія розвитку митної справи в Україні

Періодизація історії митної справи в Україні. Особливості етапів розвитку митної справи в Україні. Митна система в Україні. Структура та організація діяльності митної служби в Україні. Аналіз нормативно-правових документів діяльності митного органу. Діяльність Всесвітньої митної організації. Співробітництво країн у межах Всесвітньої торгової організації. Приєднання України до міжнародних конвенцій із метою створення однакового механізму митного оформлення, упорядкування митних процедур та контролю. Дії міжнародних договорів в інтересах здійснення митної справи в Україні.

1.2 Поняття митної справи та митного права

Поняття митної справи та митного права, їх сутність та особливості. Чинники успішного розвитку митної справи в Україні. Зарубіжний досвід становлення та розвитку митної справи. Елементи митної справи. Митна політика України та її значення для вирішення загальноекономічних завдань держави. Цілі та методи здійснення митної політики. Поняття митної території та митних кордонів держави. Межі митної території.

Практична робота № 1

1. Скласти термінологічний словник до теми 1.
2. Заповнити таблицю в якій порівняти митну систему відповідно до країн, зазначених у варіантах.

Таблиця 1 – Країни експорту/імпорту для виконання завдання 2

Варіант	Країни вивозу	Країна ввозу	Варіант	Країни вивозу	Країна ввозу
1	Україна	Японія	14	Італія	Україна
2	Росія	Китай	15	Туркменістан	Україна
3	Україна	Росія	16	Україна	США
4	Індія	Україна	17	Україна	ОАЕ
5	Китай	Європейський Союз	18	Україна	Європейський Союз
6	Нідерланди	США	19	Китай	Україна
7	Україна	Єгипет	20	Туреччина	Україна
8	Канада	США	21	Україна	Греція
9	Україна	Франція	22	Іспанія	Україна
10	Україна	Росія	23	Україна	Болгарія
11	Росія	Україна	24	Мексика	Україна
12	Польща	Бразилія	25	Фінляндія	Україна
13	Молдова	Україна			

Таблиця 2 – Порівняльна характеристика митної системи за критеріями

Критерії	Китай			Японія		
	Зміст	Переваги	Недоліки	Зміст	Переваги	Недоліки
Види митних платежів та їх розмірів						
Товари звільнені від сплати митних платежів						
Розгалуженість митної системи						
Інструменти регулювання митної діяльності						
Організаційна структура митної системи						
Митні режими						
Види відповідальності за порушення митних правил						
Види відповідальності за контрабанду						
Участь у митних організаціях або договорах						
Виключна особливість						

Після таблиці зробити загальні висновки із зазначенням основних аспектів організації митної системи в зарубіжній країні, які були б доцільними для імплементації в Україні та пояснити чому.

3. Заповнити таблицю відповідно до країн, зазначених у варіантах.

Таблиця 3 – Порівняльна характеристика митної системи за критеріями

Проблеми митної справи	Перспективи розвитку митної справи

4. Провести ретроспективне дослідження видів мита на території України в різні історичні етапи.

Таблиця 4 – Аналіз видів та розмірів мита на терені України

Регіон	Види мита	Розміри митних ставок
Західна Україна		
Галичина		
Поділля		
Південь України		
Запорізька Січ		
Інший регіон		

5. В Україні прийнято ряд допоміжних нормативно-правових актів, що регулюють або регламентують окремі аспекти митної справи при експорті/імпорті товарів за умов приєднання України до різного роду міжнародних організацій, що пропонується дослідити шляхом заповнення таблиці.

Необхідно проаналізувати результати та наслідки такої співпраці та заповнити таблицю 5 відповідно до свого варіанта.

Таблиця 5 – Дослідження співпраці країн в рамках міжнародної митної діяльності

№	Міжнародні угоди або організації	Країни учасники	Зміст співпраці	Товари, які експортуються/ імпортуються
1	Мексиканські Сполучені Штати			
2	Швейцарська Конфедерація			
3	Держави ЄАВТ			
4	Королівство Саудівська Аравія			
5	Велика Соціалістична Народна Лівійська Арабська Джамагірія			
6	Пакистан			
7	Сінгапур			
8	Туркменістан			
9	Азербайджан, Грузія, Молдова, Україна (ГУАМ)			
10	Асоціація організаторів виборів країн Центральної та Східної Європи (АОВЦСЕ)			
11	Всесвітній поштовий союз			
12	Всесвітня митна організація			
13	Бенілюкс			

Продовження таблиці 5

№	Міжнародні угоди або організації	Держави члени	Зміст співпраці	Товари, які експортуються/ імпортуються
14	Європейське співтовариство			
15	Ліга Арабських держав			
16	Рада митного співробітництва			
17	Світова організація торгівлі			
18	Співдружність незалежних держав			
19	Європейська асоціація вільної торгівлі			
20	Міжнародний центр вивчення питань збереження та відновлення культурних цінностей (ІККРОМ)			
21	Організація країн-експортерів нафти (ОПЕК)			
22	Організація співробітництва залізничних шляхів)			
23	Міжнародна торгова палата			
24	Генеральна угода з тарифів та торгівлі			
25	Конференція ООН з торгівлі та розвитку			

5. Розкрити особливості митної політики України щодо експорту/імпорту продукції.

Таблиця 6 – Регулювання митного оформлення продукції

№	Вид продукції	Нормативно-правові акти, що регламентують митну діяльність	Види та розмір митних зборів	Інші особливості
1	Зерно			
2	Продукція машинобудування			
3	Прокат			
4	Лікарські засоби			
5	Шкіряна сировина			
6	Продукція деревообробної промисловості			

Продовження таблиці 6

№	Вид продукції	Нормативно-правові акти, що регламентують митну діяльність	Види та розмір митних зборів	Інші особливості
7	Молочна продукція			
8	Горіхи свіжі або сушені			
9	М'ясо			
10	Цукор			
11	Соняшник			
12	Одяг			
13	Вживані речі (Second hand)			
14	Лісоматеріали			
15	Мед			
16	Природний газ			
17	Алкогольні напої			
18	Тютюн			
19	Чорний метал			
20	Диски та лазерні системи зчитування			
21	Мобільні телефони			
22	Добрива			
23	Поліграфія			
24	Легкові автомобілі			
25	Гаджети			

6. Зробити висновок про зміст та виявлені особливості митної справи в Україні.

Тема 2 Особливості митного оформлення та декларування товарів

2.1 Поняття та цілі митного оформлення

Поняття митного оформлення товарів, суб'єкти здійснення. Основні цілі здійснення митного оформлення. Термін здійснення митного оформлення товарів та транспортних засобів. Пункт пропуску через Державний кордон України товарів та транспортних засобів.

2.2 Основні етапи митного оформлення

Основні етапи здійснення митного оформлення товарів та транспортних засобів та їх особливості. Схема здійснення митного оформлення. Функції декларування. Структурні підрозділи митного органу, які здійснюють митне оформлення товарів та транспортних засобів.

2.3 Гармонізована система опису та кодування товарів

Поняття гармонізованої системи опису та кодування товарів. Світова митна організація та її функції. Особливості української класифікації товарів ЗЕД. Структура та етапи кодування товарів

2.4 Митне декларування

Сутність митного декларування та місце його здійснення. Етапи та способи митного декларування товарів та їх особливості. Суб'єкти митного декларування. Типи митних декларацій. Електронне декларування вантажу. Чинники, що впливають на декларування вантажу.

Практична робота № 2

1. Скласти термінологічний словник до теми 2.
2. Розкрити зміст документа та заповнити:
  - 2.1 Митну декларацію на бланку єдиного адміністративного документа;
  - 2.2 Митну декларацію М-16;
  - 2.3 Митну декларацію для письмового декларування товарів, що переміщуються через митний кордон України громадянами для особистих, сімейних та інших потреб, не пов'язаних з провадженням підприємницької діяльності;
  - 2.4 Договір доручення про надання послуг з декларування товарів та транспортних засобів;
  - 2.5 Вантажну митну декларацію.
3. Розкрити сутність інших документів, що відповідно до законодавства можуть використовуватись замість митної декларації.

4. Вказати умови застосування попередньої, тимчасової, періодичної та додаткової митних декларацій.

5. Розв'яжіть ситуаційні завдання та вкажіть які нормативно-правові акти використовувалися в процесі розв'язання.

Завдання 5.1

Підприємство «Шейх» з поважних причин не змогло у повному обсязі задекларувати вантаж, який ввозиться на митну територію України безпосередньо під час переміщення його через митний кордон.

Чи може митниця випустити вантаж у вільний обіг у спрощеному порядку після подання неповної декларації?

Завдання 5.2

Український фрістайліст здобув золоту медаль на Олімпійських іграх.

Чи підлягає ця нагорода оподаткуванню при ввезенні на митну територію України та чому?

Зробіть висновки про процедури митного оформлення та декларування товарів в Україні.

Тема 3 Митний контроль

3.1 Поняття та функції митного контролю

Митний контроль, його сутність та роль у процесі здійснення зовнішньоторговельних операцій. Основні складові частини здійснення митного контролю та його етапи. Відмова в митному оформленні.

3.2 Види митного контролю

Форми здійснення митного контролю. Організація митного контролю та її заходи. Митні процедури, які застосовують органи доходів і зборів до товарів та предметів. Основні положення митного контролю. Митний контроль за товарами та транспортними засобами. Методи митного контролю. Зони митного контролю. Види документів, необхідних для митного контролю.

Практичне завдання № 3

1. Скласти термінологічний словник до теми 3.
2. Розкрити вид митного контролю, що застосовується до продукції відповідного варіанту та в яких ситуаціях здійснюється відповідний вид контролю. Заповнити таблицю «Спеціальні види митного контролю».

Таблиця 7 – Спеціальні види митного контролю

Вид митного контролю	Завдання, що покладаються на його використання	Документи, що потрібні для його здійснення або є результатом такого контролю	Відношення до товару студента
Фітосанітарний			
Екологічний			
Радіологічний			
Ветеринарний			
Карантинний			
Гомологічний			
Санітарно-епідеміологічний			

3. Заповнити таблицю «Технічні засоби митного контролю» відповідно до варіанту.

Таблиця 8 – Технічні засоби митного контролю

Варіант	Технічні засоби	Завдання, що покладаються на його використання	Товари, що досліджуються за його допомогою	Недоліки використання	Митні пости, де використовуються	Відео використання
1	Рентген-апарат					
2	Електрощуп					
3	Металошукач					
4	Оглядове дзеркало					
5	Ультрафіолетовий ліхтар					
6	Детектори аномалій					
7	Детектор контрабанди					
8	Інтроскоп					
9	Бороскоп					
10	Ендоскоп					
11	Доглядовий щуп					
12	Ваговимірювальне устаткування					
13	Галогенові акумуляторні ліхтарі					
14	Мініскоп					
15	Електронні ваги					
16	Детектор наркотиків					
17	Дозиметр					
18	Каратомір					
19	Прилади для аналізу вірогідності документів та бланків					

Продовження таблиці 8

Варіант	Технічні засоби	Завдання, що покладуються на його використання	Товари, що досліджуються за його допомогою	Недоліки використання	Митні пости, де використовуються	Відео використання
20	Засоби аудіовізуального контролю					
21	Хімічні засоби ідентифікації					
22	Система зчитування номерних знаків					
23	Детектори валюти					
24	Програвачі (платівок, лазерних компакт-дисків), кінопроектори					
25	Засоби обчислювальної техніки					

4. Оскільки в Україні існує різноманітність форм митного контролю (перевірка документів та відомостей, усне опитування, отримання пояснень, митне спостереження, митний огляд товарів та транспортних засобів, особистий митний огляд, перевірка маркування товарів, облік товарів та перевірка систем обліку) поясніть які з них є найбільш доцільними для перевірки продукції відповідно до вашого варіанту, а який дозволить отримати фінансові та часові втрати?

5. Зробити висновки про зміст повноту та особливості використання митного контролю в Україні в порівнянні з іншими державами світу.

Тема 4 Митні режими та їх особливості

4.1 Класифікація митних режимів

Класифікація митних режимів із економічного погляду. Види митних режимів. Випуск товарів для вільного обігу на митній території України. Митний статус товарів.

4.2 Характеристика митних режимів

Особливості митних режимів та їх переваги під час застосування. Економічне обґрунтування організації вільних митних зон. Економічні переваги митних режимів «переробка товарів за межами митної території України» та «переробка товару на митній території».

Практичне завдання № 4

1. Скласти термінологічний словник до теми 4.
2. Відповідно до кожного митного режиму описати проблеми його застосування, зарубіжний досвід застосування митного режиму та процедури необхідні для перевезення відповідної продукції.

Таблиця 9 – Аналіз зарубіжного досвіду використання митних режимів

№	Митний режим	Проблеми застосування	Зарубіжний досвід застосування митного режиму	Продукція
1	Імпорт			Маргарин інший
2	Реімпорт			Олія пальмова для технічного або промислового використання
3	Експорт			Зерно пшениці
4	Реекспорт			Рис короткозерний
5	Транзит			Мате або парагвайський чай
6	Тимчасове ввезення			Орхідеї
7	Тимчасове вивезення			Руди та концентрати алюмінієві
8	Митний склад			Хутро штучне та вироби з нього
9	Вільна митна зона			Коксівне вугілля

Продовження таблиці 9

№	Митний режим	Проблеми застосування	Зарубіжний досвід застосування митного режиму	Продукція
10	Безмитна торгівля			Блузки з бавовни
11	Переробка на митній території			Газ природний
12	Знищення або руйнування			Срібні прикраси
13	Відмова на користь держави			Білизна постільна трикотажна
14	Переробка за межами митної території			Ібупрофен
15	Імпорт			Вата та вироби з вати
16	Реімпорт			Сорочки з льону
17	Експорт			Цегла будівельна
18	Реекспорт			Парфуми
19	Транзит			Каучуковий латекс натуральний
20	Тимчасове ввезення			Шини для легкових автомобілів
21	Тимчасове вивезення			Хутро норки
22	Митний склад			Перли природні
23	Вільна митна зона			Лісоматеріали хвойних порід
24	Безмитна торгівля			Фанера з бамбука
25	Переробка на митній території			Папір та картон гофровані

3. Описати використання якого митного режиму є найбільш доцільним для експорту/імпорту зазначеної продукції та зазначити основні аргументи на користь використання такого режиму.

4. Зробити висновки стосовно гнучкості використання митних режимів при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності.

Тема 5 Особливості переміщення й пропуск товарів та транспортних засобів через митний кордон України

5.1 Переміщення через митний кордон України товарів та інших предметів

Поняття «товар». Попереднє повідомлення митних органів про ввезення товару на митну територію України. Порядок переміщення товарів через митний кордон України. Відповідальність за порушення порядку переміщення товарів. Перелік документів, необхідних для переміщення товарів через митний кордон України. Митні формальності на різних видах транспорту. Товари, які не підлягають пропуску через митний кордон України.

5.2 Пункт пропуску через державний кордон України

Перелік пунктів пропуску товарів через митний кордон. Спеціальні пункти пропуску товарів через митний кордон України.

Практичне завдання

1. Скласти термінологічний словник до теми 5.
2. Описати сукупність дій та їх порядок для особи відповідальної за вивезення товару за кордон товару відповідного варіанту на суму більше 10000 євро.

Таблиця 10 – Вихідні дані для завдання 2.

Варіант	Товар	Варіант	Товар
1	Маргарин інший	14	Ібупрофен
2	Олія пальмова для технічного або промислового використання	15	Вата та вироби з вати
3	Зерно пшениці	16	Сорочки з льону
4	Рис короткозерний	17	Цегла будівельна
5	Мате або парагвайський чай	18	Парфуми
6	Орхідеї	19	Каучуковий латекс натуральний
7	Руди та концентрати алюмінієві	20	Шини для легкових автомобілів
8	Хутро штучне та вироби з нього	21	Хутро норки
9	Коксівне вугілля	22	Перли природні
10	Блузки з бавовни	23	Лісоматеріали хвойних порід
11	Газ природний	24	Фанера з бамбука
12	Срібні прикраси	25	Папір та картон гофровані
13	Білизна постільна трикотажна		

3. Знайти правильне управлінське рішення у ситуаціях

Ситуація 3.1

Після закінчення операцій з огляду багажу, що перевозився автомобілем «Камаз» та оформлення необхідних документів, митному інспекторові стало відомо про наявність в ньому прихованих предметів, заборонених до переміщення через митний кордон України.

Розкрийте які дії має вчинити особа, відповідальна за доставку товару до отримувача.

Ситуація 3.2

Благодійна організація вперше отримала від естонського донора вантаж гуманітарної допомоги (одяг, взуття, ліки), після чого письмово звернулася на митницю з проханням про допомогу щодо декларування цього вантажу у зв'язку з тим, що в організації немає працівника, який може здійснити декларування вантажу, та відсутні кошти, щоб укласти договір на декларування зі спеціалізованим підприємством.

Визначте організації, які мають декларувати гуманітарні вантажі, а також на яких умовах здійснюється таке декларування. Назвіть види контролю та умови їх проведення для гуманітарних вантажів.

Ситуація 3.3

Підприємство «Граунд», що знаходиться в Румунії відправило логістичною компанією «Альфа» до митниці для ПАТ «Люкс-00» 6000 шкірок овець. В накладній записали продукцію як текстиль, відповідно фірма-перевізник не забезпечила необхідні умови щодо температури та вологості переміщення продукції. За час перевезення шкірки втратили необхідний якісний стан, а представник ПАТ «Люкс-00» на митниці відмовився від товару.

У який митний режим може бути задекларовано товар? За чий рахунок у цьому випадку знищується товар та проводяться інші необхідні організаційні заходи?

Ситуація 3.4

Підприємство «Аста» вивозить макарони до Росії, при цьому митна вартість товару зазначена на рівні 8 грн/кг. Інспектор митниці не погодився із визначеним розміром митної вартості товару та відмовив у митному оформленні.

Розкрийте процедуру подальших дій експортера.

Тема 6 Митно-тарифне регулювання ЗЕД

6.1 Особливості митно-тарифного регулювання ЗЕД

Загальна характеристика митно-тарифного регулювання ЗЕД. Особливості методів митно-тарифного регулювання ЗЕД. Митний тариф як найважливіший інструмент економічного регулювання експортно-імпортних операцій, переміщуваних через митний кордон, ряд його найважливіших функцій та економічна природа. Визначення фактичного рівня митного тарифу. Види митних тарифів, порядок їх формування та застосування відповідно до законодавства України.

6.2 Методи визначення митної вартості товарів

Основне призначення митної вартості. Пакет документів, необхідний для визначення митної вартості товарів. Аналіз нормативно-правових документів щодо визначення митної вартості товарів. Методи визначення митної вартості. Послідовність використання методів розрахунку митної вартості. «Інкотермс-2010» та вплив базисних умов поставки на визначення митної вартості товарів.

6.3 Митні платежі

Склад митних платежів: імпортне мито, експортне мито, ПДВ, акцизні збори, плата за послуги митних служб єдиний збір. Види мита та спеціальні види мита, розмір ставок, принципи фіксації й базова основа обчислення. Система преференцій та її вплив на розмір імпортних мит. Групи країн-користувачів та перелік товарів, що підпадають під тарифні преференції.

Порядок підтвердження країни походження товарів. Сертифікат походження товару та підтвердження його справжності. Перелік документів для одержання такого сертифіката. Порядок сплати митних платежів та технологія їхнього перерахування до державного бюджету. Банківська гарантія у процесі сплати мита. Застосування податків до ввезених товарів та вивезених. Принципи їхнього обчислювання та оплати.

6.4 Митна статистика

Поняття митної статистики, основні функції та суб'єкти ведення.

Практичне завдання № 6

1. Скласти термінологічний словник до теми 6.
2. У відповідності до варіанта описати особливості митно-тарифного регулювання відповідної галузі промисловості та розписати засоби тарифного, нетарифного регулювання, ставки мита.

Таблиця 11 – Аналіз тарифного та нетарифного регулювання митної діяльності підприємств у сферах промисловості

Варіант	Галузь промисловості	Засоби тарифного регулювання	Засоби нетарифного регулювання	Ввізне мито		Вивізне мито	
				%	Продукція	%	Продукція
1	Агропромисловий комплекс						
2	Кіновиробництво						
3	Автомобілебудування (транспортні засоби)						
4	Відновлювана енергетика						
5	Текстильна промисловість						
6	Сталеливарна промисловість						
7	Швейна промисловість						
8	Виробництво біопалива						
9	Літакобудування						
10	Фармацевтична продукція						
11	Агропромисловий комплекс						
12	Кіновиробництво						
13	Автомобілебудування (транспортні засоби)						
14	Відновлювана енергетика						
15	Текстильна промисловість						
16	Сталеливарна промисловість						

Продовження таблиці 11

Варіант	Галузь промисловості	Засоби тарифного регулювання	Засоби нетарифного регулювання	Ввізне мито		Вивізне мито	
				%	Продукція	%	Продукція
17	Швейна промисловість						
18	Виробництво біопалива						
19	Літакобудування						
20	Фармацевтична продукція						
21	Агропромисловий комплекс						
22	Кіновиробництво						
23	Автомобілебудування (транспортні засоби)						
24	Відновлювана енергетика						
25	Текстильна промисловість						

3. Скласти таблицю та графічне представлення обсягів експорту/імпорту продукції відповідного варіанту за період останніх 5 років.

4. Зробити висновки про позицію держави стосовно регулювання експортно-імпортних операцій у відповідних сферах.

Тема 7 Нетарифне регулювання ЗЕД

7.1 Нетарифні методи регулювання ЗЕД

Поняття нетарифного регулювання ЗЕД та його особливості. Основна мета застосування методів нетарифного регулювання. Класифікація методів нетарифного регулювання. Дозвільна система в Україні. Приховані методи протекціонізму.

7.2 Ліцензування та квотування

Поняття процесів квотування та ліцензування. Види квот та ліцензій. Порядок видачі ліцензій та квот суб'єктам ЗЕД.

Практичне завдання № 7

1. Скласти термінологічний словник до теми 7.
2. Заповнити відповідно до варіанту таблицю 12.

Таблиця 12 – Характеристика засобів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні

Варіант	Заходи	Причини використання	Галузі, в яких використовується в Україні
1	Директивна митна оцінка		
2	Внутрішні імпорتنі податки та збори		
3	Зрівняльні податки та збори		
4	Демпінг		
5	Субсидії		
6	Експортне кредитування		
7	Фіксування цін		
8	Стягнення з експортера певної компенсації за шкоду, заподіяну вітчизняним виробникам		
9	Фінансові доплати		
10	Імпорتنі депозити		

Продовження таблиці 12

Варіант	Заходи	Причини використання	Галузі, в яких використовується в Україні
11	Заборона (ембарго)		
12	Ліцензування		
13	Квотування		
14	Декларації з підтвердженням		
15	Обмежувальна ділова практика		
16	«Добровільні» обмеження експорту		
17	Монополістичні заходи		
18	Використання з протекціоністською метою стандартів та технічних норм		
19	Додаткові митні документи та процедури		
20	Правові режими		
21	Торговельні угоди		
22	Види контролю		
23	Вимоги до пакування, маркування, інформації про продукт та його походження		
24	Збільшення кількості необхідної документації		
25	Участь у міжнародних проектах		

3. Розкрити сутність квот та ліцензій, що діють в Україні та заповнити відповідно до варіанту таблицю 13.

Таблиця 13 – Продукція, до якої застосовується квотування та ліцензування в Україні

Варіант	Види квот або ліцензій	Продукція яка підлягає ліцензуванню
1	Експортні (імпортні) ліцензії	ліцензія генеральна
2		ліцензія разова (індивідуальна)
3		ліцензія відкрита (індивідуальна)
4		ліцензія антидемпінгова
5		ліцензія компенсаційна
6		ліцензія спеціальна
7	Експортні (імпортні) квоти	квоти (контингенти) глобальні
8		квоти (контингенти) групові
9		квоти (контингенти) індивідуальні
10		квоти антидемпінгові
11		квоти компенсаційні
12		квоти спеціальні
13	Експортні (імпортні) ліцензії	ліцензія генеральна
14		ліцензія разова (індивідуальна)
15		ліцензія відкрита (індивідуальна)
16		ліцензія антидемпінгова
17		ліцензія компенсаційна
18		ліцензія спеціальна
19	Експортні (імпортні) квоти	квоти (контингенти) глобальні
20		квоти (контингенти) групові
21		квоти (контингенти) індивідуальні
22		квоти антидемпінгові
23		квоти компенсаційні
24		квоти спеціальні
25	Експортні (імпортні) ліцензії	ліцензія генеральна

4. Зробити висновок про широту використання засобів нетарифного регулювання ЗЕД в Україні та назвати виявлені позитивні наслідки такого регулювання.

Тема 8 Валютне законодавство та валютний контроль

8.1 Розрахунки в зовнішньоекономічній діяльності

Особливості здійснення розрахунків у ЗЕД. Форми розрахунків. Нормативно-правові документи валютного регулювання експортно-імпортних операцій.

8.2 Особливості ввезення-вивезення фізичними та юридичними особами валюти

Поняття «валюта» та «валютні цінності». Порядок перевезення фізичними та юридичними особами валюти. Порядок декларування валюти та валютних цінностей.

Практичне завдання № 8

1. Скласти термінологічний словник до теми 8.
2. Розкрити особливості ввезення-вивезення валютних цінностей в Україні шляхом заповнення таблиці 14 відповідно до варіанту.

Таблиця 14 – Нормативні вимоги стосовно ввезення-вивезення валютних цінностей в Україні

Варіант	Вид цінності	Нормативно-правовий акт, яким регулюється ввезення-вивезення	Дозволена вартість	Ввезення	Вивезення
1	Валюта України				
2	Іноземна валюта				
3	Платіжні документи				
4	Банківські метали				
5	Готівка				
6	Пайові цінні папери				
7	Боргові цінні папери				

Продовження таблиці 14

Варіант	Вид цінності	Нормативно-правовий акт, яким регулюється ввезення-вивезення	Дозволена вартість	Ввезення	Вивезення
8	Іпотечні цінні папери				
9	Приватизаційні цінні папери				
10	Товаророзпорядчі цінні папери				
11	Похідні цінні папери				
12	Монети (валютні цінності)				
13	Монети (культурні цінності)				
14	Інші монети (предмети колекціонування, що не мають культурної цінності, але виготовлені з дорогоцінних металів)				
15	Валюта України				
16	Іноземна валюта				
17	Платіжні документи				
18	Банківські метали				
19	Готівка				
20	Пайові цінні папери				
21	Боргові цінні папери				
22	Іпотечні цінні папери				
23	Приватизаційні цінні папери				
24	Товаророзпорядчі цінні папери				
25	Похідні цінні папери				

3. Сформулювати висновки про відмінності в умовах ввезення-вивезення валютних цінностей.

Тема 9 **Порушення митних правил та відповідальність за їх порушення**

9.1 Поняття та особливості порушення митних правил

Види порушень митних правил та міри відповідальності. Дія законодавства про відповідальність за порушення митних правил. Види стягнень, що накладаються за порушення митних правил. Порядок накладення стягнень за порушення митних правил. Адміністративна відповідальність за порушення митних правил.

9.2 Контрабанда. Види порушення митних правил

Види порушень у галузі ЗЕД. Злочини у галузі митної справи. Контрабанда, незаконний експорт технологій, науково-технічної інформації. Неповорнення валютних засобів на територію України. Ухиляння від сплати митних платежів. Заходи запобігання та протидії контрабанді.

9.3 Види відповідальності за порушення митних правил

Санкції за порушення митних правил. Матеріальна відповідальність. Кримінальна відповідальність за злочини, зараховані до компетенції органів доходів та зборів. Нормативні документи, які регулюють відповідальність суб'єктів господарювання у галузі ЗЕД.

9.4 Види стягнень за порушення митних правил

Види та розміри стягнень із суб'єктів ЗЕД. Фінансові санкції, передбачені за порушення податкового, митного та валютного законодавства у галузі ЗЕД.

Практичне завдання № 9

1. Скласти термінологічний словник до теми 9.
2. Заповнити таблицю 15 відповідно до свого варіанту.

Таблиця 15 – Особливості правопорушень у митній діяльності

Варіант	Вид правопорушення	Причини, що могли спричинити порушення	Наслідки	Вид відповідальності	Сукупність заходів, необхідних для уникнення подібного правопорушення
1	2	3	4	5	6
1	Порушення режиму зони митного контролю				
2	Неподання митному органу документів, необхідних для здійснення митного контролю				
3	Видача товарів, транспортних засобів без дозволу митного органу або їх втрата				

Продовження таблиці 15

1	2	3	4	5	6
4	Недоставлення до митного органу товарів, транспортних засобів, документів				
5	Незупинення транспортного засобу				
6	Відправлення транспортного засобу без дозволу митного органу				
7	Причалювання до суден, що перебувають під митним контролем				
8	Неправомірні операції з товарами, транспортними засобами, що перебувають під митним контролем, зміна їх стану, користування та розпорядження ними				
9	Вантажні та інші операції, що проводяться без дозволу митного органу				
10	Пошкодження або втрата митного забезпечення				
11	Порушення порядку проходження митного контролю в зонах (коридорах) спрощеного митного контролю				
12	Недекларування товарів, транспортних засобів				
13	Перешкоджання посадовій особі митного органу в доступі до товарів, транспортних засобів та документів				
14	Неподання митному органу документів та зразків товарів для проведення дослідження (аналізу, експертизи)				
15	Порушення зобов'язання про зворотне вивезення чи зворотне ввезення товарів				
16	Порушення зобов'язання про транзит				
17	Пересилання через митний кордон України у міжнародних поштових та експрес-відправленнях товарів, заборонених до такого пересилання				
18	Перешкоджання посадовій особі органу доходів та зборів в доступі до товарів, транспортних засобів, документів				
19	Неподання органу доходів та зборів звітності щодо товарів, які перебувають під митним контролем				
20	Переміщення товарів через митний кордон України з порушенням прав інтелектуальної власності				
21	Порушення встановленого законодавством порядку ввезення товарів на територію вільної митної зони, вивезення товарів за межі цієї території				
22	Перевищення строку тимчасового ввезення або тимчасового вивезення товарів				
23	Порушення порядку здійснення операцій з переробки товарів				
24	Дії, спрямовані на неправомірне звільнення від сплати митних платежів чи зменшення їх розміру				
25	Зберігання, перевезення чи придбання товарів, поза митним контролем				

ЗАДАЧІ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО РОЗВ'ЯЗАННЯ

Задача 1

До України з США надійшов товар – «тканина». Згідно з договором купівлі – продажу товар поставляється за умовами EXW Бостон, вартість його – _____ дол. США за 1 м², загальна кількість – _____ м². Вартість навантаження на судно у Бостоні – _____ дол. США, транспортування вантажу до Одеси (як кордону України) на теплоході – _____ дол. США. Визначити митну вартість. Розрахуйте зміну митної вартості товару при зміні зростанні та зниженні усіх показників на 10 %.

Таблиця 16 – Вихідні дані для розв'язання задачі

Варіант	Контрактна ціна, дол. США/шт.	Партія товару, тис. шт.	Вартість навантаження, дол. США	Вартість транспортування, тис. дол. США
1	7	10,2	180	5,0
2	5	11,6	150	7,5
3	6	15,2	190	2,9
4	8	11,4	220	6,3
5	3	31,0	198	14,2
6	6	9,0	199	18,9
7	9	8,9	206	48,0
8	8	8,6	220	49,9
9	2	5,9	230	58,0
10	5	6,3	240	57,8
11	5	12,3	210	2,3
12	3	14,9	200	4,9
13	6	18,6	253	11,2
14	5	42,0	253	9,8
15	6	55,0	248	1,9
16	12	7,6	200	2,6
17	7	11,2	150	10,0
18	5	11,6	150	7,5
19	6	15,2	190	2,9
20	8	11,4	190	6,3
21	3	31,0	198	14,2
22	6	9,0	199	22,9
23	9	8,9	246	15,0
24	8	8,6	220	29,9
25	5	11,6	150	7,5

Задача 2

На митну територію України імпортується підакцизний товар з Росії, митна вартість якого склала _____ дол. США. Ставка мита, сплаченого при ввезенні товару, – _____ %. Розмір плати за митне оформлення – _____ дол. США. Ставка акцизного збору становить _____ %, ПДВ – _____ %. Курс НБУ – _____ грн/дол. США. Розрахувати митні платежі. Розрахуйте зміну митної вартості товару при зміні зростанні та зниженні усіх показників на 15 %.

Таблиця 17 – Вихідні дані для розв’язання задачі

Варіант	Митна вартість, тис. дол. США	Ставка ввізного мита, %	Митне оформл., дол. США	Ставка акцизного збору, %	ПДВ, %	Курс вал., грн/дол. США
1	252	10	2,0	12	20	27,05
2	301	11	2,2	12	7	27,89
3	278	12	2,3	10	0	27,90
4	145	14	2,4	10	20	28,00
5	78	15	2,0	20	7	28,14
6	652	21	2,6	12	7	27,56
7	516	8	1,9	12	0	27,09
8	102	5	3,0	12	0	27,59
9	280	23	2,5	10	20	27,45
10	156	2	2,6	10	7	27,89
11	47	10	2,0	20	0	27,90
12	541	15	2,2	12	270	28,00
13	485	14	2,3	12	20	28,14
14	632	42	2,4	12	7	27,56
15	246	0,5	2,0	10	0	27,09
16	982	10	2,6	10	20	27,59
17	20	6	1,9	20	20	27,65
18	89	5	3,0	12	7	27,89
19	99	1,7	2,5	12	0	27,90
20	96	5	2,6	12	20	28,68
21	750	10	2,0	10	20	28,14
22	147	15	2,2	10	7	27,96
23	259	14	2,3	20	20	27,09
24	63	15	2,4	12	20	27,77
25	11	11	3,2	12	20	27,15

Задача 3

Підприємство-резидент «Фієста» на підставі договору закупівлі-продажу з підприємством-нерезидентом «Слобо» відвантажило товар на суму 390 тис. дол. США (15 т за ціною 26 тис. дол. США за тону) відповідно до рахунка-фактури з відстрочкою платежу, на умовах DAF (постачання до кордону) станція Рава-Руська (кордон, Україна-Польща). Товар, що перевозиться обкладається митом за ставкою 12 %, ставка митного збору 0,1 %. Курс НБУ на дату оформлення вантажної митної декларації 28,1 грн/дол. США. Розрахувати фактурну вартість товару, митну вартість, суми мита, митного податку та ПДВ. Розрахуйте зміну митної вартості товару при зміні зростанні та зниженні усіх показників на 1 %.

Таблиця 18 – Вихідні дані для розв’язання задачі

Варіант	Вартість відвантаженого товару, тис. дол. США	Курс вал., грн/дол. США	Мито	Митний збір, %	ПДВ, %
1	203	27,05	10	0,1	20
2	489	27,89	11	0,1	7
3	664	27,90	12	0,1	0
4	13	28,00	14	0,1	20
5	158	28,14	15	0,1	7
6	126	27,56	21	0,1	7
7	148	27,09	8	0,1	0
8	14	27,59	5	0,1	0
9	9	27,45	23	0,1	20
10	182	27,89	2	0,1	7
11	266	27,90	10	0,1	0
12	230	28,00	15	0,1	270
13	200	28,14	14	0,1	20
14	147	27,56	42	0,1	7
15	123	27,09	0,5	0,1	0
16	201	27,59	10	0,1	20
17	256	27,65	6	0,1	20
18	235	27,89	5	0,1	7
19	248	27,90	1,7	0,1	0
20	852	28,68	5	0,1	20
21	425	28,14	10	0,1	20
22	325	27,56	42	0,1	7
23	23	27,09	0,5	0,1	20
24	56	27,59	10	0,1	20
25	96	27,65	6	0,1	20

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Мережко Н. В. Митна справа : підручник / Мережко Н. В., Пашко П. В., Рождественський О. В. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. – 572 с.
2. Гребельник О. П. Митна справа : підручник / Гребельник О. П. – 4-те вид. оновл. та допов. – К. : Центр учбової літератури, 2014. – 472 с.
3. Дубініна А. А. Митна справа : підручник / Дубініна А. А., Сорокіна С. В., Зельніченко О. І. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 320 с.
4. Гребельник О. П. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності / Гребельник О. П. – К. : ИНЛ, 2005. – 695 с.
5. Митна справа : підручник / [Крисоватий А. І., Герчаківський С. Д., Дем'янюк О. Б. та ін.] ; за ред. А. І. Крисоватого. – Тернопіль : ТНЕУ, 2014. – 540 с.
6. Митна політика та митна безпека : концептуальне визначення та шляхи забезпечення : монографія / [Бережнюк І. Г., Гребельник О. П., Калетнік І. Г. та ін.] ; за ред. П. В. Пашка. – К. : Знання, 2012. – 238 с.
7. Пісьмаченко Л. М. Державне управління зовнішньоторговельною діяльністю в Україні : регулювання та контроль : монографія / Пісьмаченко Л. М. – Донецьк : ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2008. – 366 с.
8. Основы таможенного дела в Украине : учеб. пособие для студ. высших учеб. завед. / [Аргунов В. А, Бережнюк И. Г., Березный Е. Н. и др.] ; под ред. Н. Н. Каленского, П. В. Пашко. – К. : Знання, 2003. – 493 с.
9. Митна енциклопедія : у двох томах. Т. 1 / Редкол. І. Г. Бережнюк (відп. ред.) та ін. – Хмельницький : ПП Мельник А. А., 2014. – 592 с. – (Митна справа в Україні. Т. 26).
10. Митна енциклопедія : у двох томах. Т. 2 / Редкол. І. Г. Бережнюк (відп. ред.) та ін. – Хмельницький : ПП Мельник А. А., 2014. – 474 с. – (Митна справа в Україні. Т. 27).
11. Митна енциклопедія : у двох томах. Т. 3 / Редкол. І. Г. Бережнюк (відп. ред.) та ін. – Хмельницький : ПП Мельник А. А., 2014. – 570 с. – (Митна справа в Україні. Т. 27).
12. Науково-практичний коментар до Митного кодексу України : у 3 т. / [Пашко П. В., Хомутич В. Ю., Єфименко Т. І., Антонов К. В. Бережнюк І. Г. та ін.]. Т. 1. – К. : ДННУ «Акад. фін. управління», 2012. – 428 с.
13. Науково-практичний коментар до Митного кодексу України : у 3 т. / [Пашко П. В., Хомутич В. Ю., Єфименко Т. І., Антонов К. В., Бережнюк І. Г. та ін.]. Т. 2 – К. : ДННУ «Акад. фін. управління», 2012. – 526 с.

14. Науково-практичний коментар до Митного кодексу України : у 3 т. / [Пашко П. В., Хомутич В. Ю., Єфименко Т. І., Антонов К. В., Бережнюк І. Г. та ін.]. Т. 3. – К. : ДННУ «Акад. фін. управління», 2012. – 504 с.

15. Концептуалізація оцінювання митних процедур в умовах актуалізації зовнішньоекономічної діяльності : монографія ; за заг. ред. І. Г. Бережнюка. – Хмельницький : ПП Мельник А. А., 2015. – 196 с.

16. Митний кодекс України : прийнятий Верховною Радою України 13 бер. 2012 р. № 4495-VI : текст із змін. станом на 19 чер. 2018 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.

17. Положення про Державну митну службу України». [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/86146493>.

18. Закон України «Про Митний тариф України» № 2371-III від 5 квітня 2001 року зі змінами і доповненнями. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/584-18>

19. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» №959-XII від 16.04.1991 р. зі змінами і доповненнями. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12>.

20. Постанова Кабінету Міністрів України «Питання, пов'язані із застосуванням митних декларацій» № 450 від 21 травня 2012 р. зі змінами і доповненнями. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/450-2012-%D0%BF>.

21. Порядок заповнення митних декларацій на бланку єдиного адміністративного документа [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1372-12>.

Навчальне видання

**Методичні вказівки
до самостійної та індивідуальної роботи студентів
з дисципліни «Митна справа» для студентів
денної форми навчання
спеціальності 073 «Менеджмент»**

Укладач Анна Валеріївна Вітюк

Редактор С. Сідак

Оригінал-макет підготовлено С. Сідак

Підписано до друку 06.12.2018 р.
Формат 29,7×42¼. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman.
Друк різнографічний. Ум. друк. арк. 1,96.
Наклад 40 (1-й запуск 1–21) пр. Зам. № 2018-217.

Видавець та виготовлювач
Вінницький національний технічний університет,
інформаційний редакційно-видавничий центр.
ВНТУ, ГНК, к. 114.
Хмельницьке шосе, 95,
м. Вінниця, 21021.
Тел. (0432) 65-18-06.
press.vntu.edu.ua;
E-mail: kivc.vntu@gmail.com.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
серія ДК № 3516 від 01.07.2009 р.